

специалистов и магистров по направлению Биология с учетом развития личностных ценностей и отношения студентов к профессиональным знаниям, умениям и навыкам.

Ключевые слова: преемственность, компетенции, уровневое образование, подготовка будущего учителя, биология.

Stepanyuk A.V., Zhyska H.Y., Mishchuk N.I.

COHERENCE IN DEVELOPING FUTURE BIOLOGY TEACHERS' COMPETENCIES IN THE SYSTEM OF MULTILEVEL EDUCATION

There has been covered the extended interpretation of coherence by taking into account the peculiarities of building content of future biology teacher competencies in the system of multilevel education, namely in respect of developing personal values and students' attitude towards professional knowledge and skills. There have been clarified the content of competencies' groups such as social and cultural, general education and professional (content area and teacher education). There has been revealed the specificity of competencies' content, their extension and complication in the process of undergraduate and graduate students' training.

Key words: coherence, competencies, multilevel education, future teacher training, biology.

УДК 378.09:316.62- 057.875

Шапошникова І.В.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОГО МОНОСТИЛЮ У ПРОСТОРИ ВІЗ

У статті описано науково-методичні засади формування студентського моностилю у просторі вищого навчального закладу. Зазначено, що з функціональної точки зору, освіта є невід'ємним структурним елементом соціальної системи. До реальних функцій системи освіти, у тому числі й вищої, належать: відтворення і підтримка культурних і ціннісних зразків; соціалізація молодого покоління; виявлення і розвиток інтелектуального, морального і фізичного потенціалу особи; підготовка кваліфікованих фахівців, які відповідають потребам ринку праці тощо. Автор зазначає при цьому, що усереднені практики диференційовано стилем життя як способом і схильністю до дії, що залежать від обсягу і структури капіталів (індивідуальних і сімейних, культурних і матеріальних). Такі капітали відіграють важливу роль у процесі вибору напряму та здобутті вищої освіти сучасною молоддю. Структура і обсяг соціального капіталу визначають стиль життя індивіда через рівень і якість отриманої освіти, а виступаючи критерієм соціальної стратифікації, освіта значною мірою орієнтується на особисті здібності індивідів, на розвиток яких спрямовано весь педагогічний процес.

Ключові слова: моностиль, соціальний капітал, молодь, вища освіта.

Освіту, з огляду на соціологічний підхід, може бути інтерпретовано як вид людської практики щодо передачі й засвоєння культурного досвіду, як форму соціалізації і виховання людини, і як соціальний інститут з виконня ряду функцій, що сприяють інтеграції і стабільності суспільства. На сьогодні завдання інституту освіти ускладнюються. Зростання динаміки соціальних та економічних процесів унеможливорює тривалу інтерацію суб'єкта на підприємстві, висуваючи вимоги не лише до професійної, але і до моральної готовності індивіда щодо виконання певного набору соціально-трудова функцій. Чи не єдиним соціальним інститутом, здатним забезпечити виконання поставленого завдання, є інститут вищої освіти.

Мета дослідження полягає в описі науково-методичних засад формування студентського моностилю у просторі вищого навчального закладу.

Досягнення мети потребує вирішення таких завдань: визначити функції вищої освіти при формуванні студентського моностилю, з'ясувати умови появи та роль зворотного взаємозв'язку при формуванні студентського моностилю в соціальному інституті освіти.

З функціональної точки зору, освіта є невід'ємним структурним елементом соціальної системи. До реальних функцій системи освіти, у тому числі й вищої, належать: відтворення і підтримка культурних і ціннісних зразків; соціалізація молодого покоління; виявлення і розвиток інтелектуального, морального і фізичного потенціалу особи; підготовка кваліфікованих фахівців, які відповідають потребам ринку праці тощо.

З точки зору Е. Дюркгейма, завданням освіти є підтримка стабільності суспільства; за допомогою освіти новим поколінням повинні передаватися базові моральні принципи, почуття солідарності й приналежності до групи; вона покликана надавати зразки моральності, спрямованої на підтримку національної згуртованості й соціальної солідарності: "Суспільство, щоб мати можливість зберігатися, потребує того, щоб праця між його членами розподілялася. Ось чому суспільство готує собі своїми власними руками за допомогою виховання спеціалізованих працівників, яких воно потребує." [5, с. 249]. Розподіл праці передбачає і розподіл соціальних функцій, до виконання яких індивіда має бути підготовлено завчасно.

У якості механізму реалізації поставленого завдання можна розглядати засоби інтелектуальної культурної інтеграції.

Сформований у студентів габітус повинен відповідати принципам соціальної і культурної структури суспільства, забезпечувати її стабільність та підтримувати структуру (адже у зворотному випадку, підриватиметься цінність самої освіти як соціального інституту).

Формування "усередненого" габітусу вимагає використання набору ознак, властивостей і ресурсів, наявних у соціальному інституті вищої освіти. Зазначені характеристики дозволяють забезпечити функціонування соціокультурного простору, в межах якого відбувається життя студентів. Відповідно такі умови викликають необхідність появи специфічних стильових характеристик поведінки (студентський стиль життя). Засадами зближення стильових практик є інтелектуальна та логічна інтеграція студентів шляхом їх навчання подібним формам вираження думок, дій, загальним принципам організації мислення. Тобто, мова йде про стандартизацію габітусів. Одночасно така стандартизація має поширюватися як на сукупність соціальних практик, так і на трудову поведінку. В такому разі, загальна система освіти повинна мати "спільний знаменник" у вигляді єдиного стандарту, в якому має бути закладено не лише аксіологічні, але і такі праксеологічні характеристики, як формування стандарту, типу і манери поведінки студентської молоді. Функціонування такого стандарту сприятиме зближенню форм реакцій та способів життєдіяльності не тільки студентства як певної соціальної групи, але і інтегрувати їх життєві практики єдиною інтенцією.

Відповідне завдання в сучасній Україні інституціоналізоване, але не поставлене. Фактично мова йде про певний стандарт у якості якого виступав би стандарт вищої освіти, що передбачав би набір певних характеристик, яким має відповідати студент під час випуску. На університет покладається завдання забезпечити (виховати) суму таких характеристик у кожного індивіда. При цьому поза увагою є його вихідні позиції (зокрема сироти, представники різних класів тощо мають відповідати "на виході" єдиному набору соціально-психологічних характеристик). Зазначені функції закріплено в чинному в Україні Законі "Про вищу освіту" [6].

Однією з базових характеристик особи з вищою освітою до цього часу є інтелігентність. При цьому питання, поставлене А.Гармашем, "Чи є інтелігенція окремою, самостійною соціальною групою, або в кожній соціальної групи є своя особлива категорія

інтелігенції?", на наш погляд, немає на сьогодні однозначної відповіді, з огляду на визначення інтелігенції, запропоноване у Великій радянській енциклопедії – "це суспільний прошарок людей, які професійно займаються розумовою, переважно складною, творчою працею, розвитком і поширенням культури" [4; 8]. Таким чином, з позиції формування габітуса зазначені особи мають належати до керівного прошарку. Однак здебільшого цього не спостерігається.

Більш того, у сучасному суспільстві ця категорія інтелігенції розрослася до небувалих розмірів. Соціальна демократично-бюрократична система породила величезну кількість людей, які належать до цієї категорії, що не завжди може бути виправдане з точки зору суспільних потреб виробництва, але пояснюється політичними потребами керівного класу [4]. З огляду на вищезазначене, можна констатувати факт симулякризації інтелігенції, що на сьогодні перетворюється на певний символічний статус, який у процесі габітального впливу виступає в якості соціонормативної моделі (одного з варіантів "ідеального габітуса").

Останню тезу може бути підтверджено також думкою Е.Амбарцумова щодо того, що соціокультурна, особистісна і статусна привабливість вищої освіти сприяє надбанню "інтелігентності", тобто здатності молоді людини постійно отримувати знання, "уміти вчитися" впродовж життя, а не тільки в період навчання у ВНЗ, готовності розуміти інших людей і інші культури. Одна з цілей вищих навчальних закладів — бути провідниками соціокультурних ідей, формувати справжню інтелігенцію [8]. Фактично через категорію "інтелігентність" як моделі "ідеального габітуса" формуються засади для подальшої габітальної трансформації (протягом усього життя).

З іншого боку, розглядаючи формування серед студентської молоді "усередненого габітуса" заслуговує на увагу той факт, що вища освіта формує здатність до інтерпретаційної діяльності — розуміння змістової й оцінної інформації в конкретній соціальній ситуації. В такому разі практично збільшується можливість варіацій габітуалізованих практик: рівень освіти не лише позначається на способі мислення, поведінці кожної людини, він створює передумови для самостійного перетворення цінностей культури, моральності з предметів рефлексії на змістову основу життєдіяльності конкретного індивіда.

Виступаючи критерієм соціальної стратифікації, освіта значною мірою орієнтується на особисті здібності індивідів (на розвиток яких спрямовано весь педагогічний процес). Ці здібності на початковому етапі переважно розвиваються сім'єю і на час вступу на навчання часто в розвиток здібностей зроблено значні інвестиції. Фактично використання сімейного (економічного) капіталу забезпечує суттєві переваги навіть в умовах навчального закладу, де переважно критерієм стратифікації виступають власне здібності. ВНЗ продовжує (інституціоналізує) таку нерівність, навіть поглиблює її і закріплює. Таке закріплення відбувається через культурні межі нерівних груп за рахунок того, що за час навчання студенти формують свій власний культурний капітал. Таким чином, стратифікація в середині інституту освіти і відтворення нерівності через освіту є неминучими, однак у процесі трудової соціалізації характер актуальних здібностей може змінюватися. Наприклад, для менеджера на першому плані буде не пам'ять, а особистісні ознаки, для хірурга не просто знання, а моторика кінцівок тощо. Фактично до початку трудової соціалізації соціальна ієрархія, що склалася, є тимчасовою.

Слід також звернути увагу на те, що в запропонованому трактуванні вища освіта розглядається як певний усереднений набір соціальних характеристик, у той час як в окремих господарських практиках цінності набуває варіативність думок і суджень. У розвинених країнах освіта вважається одним із елементів приналежності до середнього класу: на відміну від України освіта забезпечує в розвинених країнах не лише зайнятість в інтелектуальних сферах діяльності, але і рівень професіоналізму і ціннісних установок, що дозволяє посісти відносно стабільну позицію на ринку праці. Сталість такої позиції створює передумови для стабільності як власне соціальної структури суспільства, так і

стану середнього класу (який переважно складається з осіб, які мають освіту). При цьому освіта (знання) в умовах інтелектуальної діяльності виступає засобом збереження соціального статусу та критерієм конкурентної боротьби, що зумовлює потребу у її (їх) постійному поповненні. Середнім класом керує постійне прагнення до нового прикладного знання, здатного забезпечити гідне місце в сучасному світі. Зазначене, поряд із іншим, забезпечує умови для підтримки "середнього габітату" (під час безперервної освіти протягом життя).

На сьогоднішній день освіта виступає в сучасному суспільстві легітимізованим засобом (за Бурдье, легітимний спосіб навіювання). Тобто, вважається, що результат освіти є суспільно легітимізованим усередненням, а відтак тривалість навчання визначає міру завершеної педагогічної праці із формування габітату в його кінцевій, наперед заданій формі. Одночасно тривалість навчання виступає також самостійним критерієм підтримки соціальної ієрархії, визначаючи рівень освіти та соціальну готовність індивіда до відповідальності певного рівня.

Аналізуючи процес формування моностилю [2; 11] в соціальному інституті освіти, також заслуговує на увагу роль зворотного взаємозв'язку в даному процесі. Такий зв'язок здійснюється представниками середнього класу (який здебільшого і є продуктом соціального інституту вищої освіти). З одного боку, це пов'язано із тим, що всередині середнього класу формуються та деформуються певні соціальні норми, котрі в подальшому транслиуються та інституціоналізуються системою освіти. Також заслуговує на увагу той факт, що до складу середнього класу входять і власне викладачі. Їх можна назвати основними носіями ціннісних і поведінкових ідеалів середнього класу — саме завдяки їх діяльності студенти мають можливість отримати необхідну базу знань і норм, що дозволить їм або зберегти свій серединний статус в суспільстві, або підвищити свої шанси щодо висхідної соціальної мобільності. Варто зауважити, що викладачі володіють тільки частиною соціальних норм середнього класу (в останні роки спостерігається тенденція щодо скорочення володіння нормативною системою. Фактично для повноцінної соціалізації має забезпечуватися адекватний контекст студентів із усією сукупністю норм та цінностей класу (в тому числі професійних).

При цьому "усереднені" практики диференційовано стилем життя як способом і схильністю до дії, що, як було доведено вище, залежать від обсягу і структури капіталів (індивідуальних і сімейних, культурних і матеріальних). Такі капітали відіграють важливу роль у процесі вибору напряму та здобутті вищої освіти сучасною молоддю. Структура і обсяг соціального капіталу, у тому числі батьківського, визначають стиль життя індивіда через рівень і якість отриманої освіти.

П. Бурдье був переконаний, що система прийому у ВНЗ – один із механізмів соціального відбору, що спирається на критерій культурного капіталу, який визначається як один з трьох основних типів капіталу разом з економічним і соціальним. Власне культурний капітал виступає в трьох іпостасях. По-перше, як інституціональний, що відображає головним чином наявність диплому про закінчення вищого навчального закладу. По-друге, "засвоєний", що обумовлено передусім засвоєнням культурних традицій і форм: добрий смак, знання мов, правила хорошого тону та інші неформальні культурні знання, особливо ті, котрі індивід отримав на ранніх етапах сімейної соціалізації. По-третє, "матеріалізований", що виявляється володінням конкретними об'єктами, котрі мають культурну цінність (цит. за [7]).

На думку П. Бурдье, іспит – це не просто наочне вираження цінностей освіти і імпліцитних виборів системи освіти. Іспит є одним з дієвих інструментів навіювання панівної культури і цінностей цієї культури [3, с. 149]. Збільшення числа іспитів, розширення їх соціальної значущості і ріст їх функціональної ваги усередині системи освіти є певним виявом загальної тенденції сучасних суспільств до усереднення габітату. Однак для цього необхідні певні передумови, в якості яких виступають знання та цінності,

котрі повинен мати індивід на "вході" системи освіти. Для перевірки цього також використовуються іспити.

Умови соціалізації, що пропонує ВНЗ, не зводяться лише до повчальної діяльності у сфері передачі професійних знань. Суттєве значення надається також і формуванню соціально-культурних компетенцій. Для цього в зміст освіти перших двох років навчання рекомендується включати дисципліни, що виконують загальнокультурну функцію, а також такі, що становлять фундамент підготовки майбутнього спеціаліста. Їх освоєння орієнтує на розвиток осіб, формування системи життєвих цінностей, соціальних норм й інших елементів культури.

У той же час формування активної соціальної позиції і навичок соціальної та культурної компетентності не досягається тільки за допомогою навчання і засвоєння знань. У Законі України "Про вищу освіту" в ст. 1 зазначено: "Зміст вищої освіти обумовлено цілями та потребами суспільства, системою знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що мають бути сформовані у процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва" [6]. У такий спосіб простежується взаємозв'язок між освітою і вихованням громадянина як цілісної соціальної структури та розвитком і пріоритетами перетворення суспільства.

Одночасно, урахуваючи, що до ВНЗ вступає відносно доросла особистість, виховання у ВНЗ перетворюється на механізм соціалізації і адаптації молодої людини до дорослого життя (у першу чергу, в межах функцій середнього класу). Виховання в даному випадку становить собою опосередкований референтною групою процес цілеспрямованого впливу на інтелектуальний, духовний, фізичний і культурний розвиток особистості. У процесі підготовки студентів у ВНЗ має забезпечуватися взаємозв'язок виховного, навчального і наукового аспектів активності індивіда. На сьогодні в Україні зазначені складові скоротилися до формальної реалізації освітніх, професійних програм і навчальних планів. Відстеження власне професійної готовності (як відповідності конкретного індивіда освітньо-професійним характеристикам) не проводиться, а тому соціальні якості виявляються поза межами формального (технократичного) підходу до оцінювання соціально-професійної готовності студентів.

Як зазначав П. Бурдьє, сучасним суспільствам безсумнівно все краще і краще вдається вимагати від школи, щоб вона створювала і гарантувала все більше і більше кваліфікованих індивідів, тобто якнайкраще пристосованих до запитів економіки, однак такі обмеження автономії, надані системі освіти більшою мірою уявні, ніж реальні, оскільки підвищення мінімуму технічної кваліфікації, необхідне для виконання професійної праці, не забезпечує скорочення розбіжності між технічною кваліфікацією, яку гарантує іспит, і соціальною якістю, якою студента наділено (так званий ефект сертифікації). Система освіти, що відповідає нормам технократичної ідеології, здатна принаймні, також якісно, як і традиційна система, надавати освітньої винятковості виробленим нею і підтвердженим дипломом продуктам якості соціальної винятковості, незалежної від здібностей, необхідних для певної посади, до якої диплом дає легітимний доступ. Інакше неможливо було б зрозуміти, чому стільки професійних посад, з різними назвами і різною зарплатнею може бути зайнято індивідами, які (відповідно до гіпотези Бурдьє) відрізняються лише кваліфікаційним рівнем, отриманим у вищій школі, однак мають дублерів, які через відсутність у них документа про освіту приречені на становище підлеглих, хоча їх професійна ефективність робить їх незамінними [3, с. 178–179].

Опосередковано неформальну підготовку та оцінювання запроваджували навіть у радянській вищій школі. Наприклад, у кінці 1980-х рр. В. Лісовський у роботі "Радянське студентство. Соціологічні нариси" писав про суттєве поширення елементів студентського самоврядування у ВНЗ країни. Науковець окреслив три основні сфери участі студентів в управлінні ВНЗ: співуправління (включення студентів у вчені ради ВНЗ і факультетів, активну участь щодо вирішення загальноузівських проблем),

самоврядування у виробничому і навчально-виховному процесі, самоврядування у сфері побуту і дозвілля. Елементи самоврядування були наявні в роботі гуртожитків, студентських загонів, спортивній і культурно-масовій роботі [9]. Тобто, під час виконання подібних функцій ставало можливим оцінити реальні практики індивіда та його психологічно-професійні характеристики, котрі в сукупності і давали уявлення про неформальний характер готовності до прийняття на себе відповідальності тощо.

Уключення студента в ці організовані форми — як освітні, так і дозвіллеві — формує етап біографії індивіда, виступає частиною "біографічного конструктора" (дає можливості через конструювання ролей прискорити набуття соціального досвіду). Індивідуальні біографічні ситуації в сучасному суспільстві замінюються інституціональними біографічними зразками, що якісно спостерігається в період молодості, коли виникає "об'єктивна", інституціонально обумовлена необхідність здобуття соціального досвіду, однією із форм якого є вища освіта як інституційна характеристика наявності такого досвіду. Однак на сьогоднішній день цінність такого досвіду під час навчання у ВНЗ скорочується, через що індивідуальна біографія індивіда набуває ознак студентської повсякденності й розглядається індивідом як результат власної життєвої стратегії. Зовнішні обставини, що позначаються на приватній сфері, набирають вигляду біографічних наслідків для конкретної особи. ВНЗ по суті забезпечує тільки інституційний простір, у якому індивідуальні життєві практики студентської молоді організовуються. У реалії така інституціоналізація виявляється у вигляді певного стилю життя, що частково впливає на подальшу інституціоналізацію та конструювання життєвих практик. Тобто, соціальний інститут освіти створює простір, у якому розгортається соціальна дія або практика, що володіє єдиною інтенцією і визначає стиль життя.

Таким чином, соціокультурна роль ВНЗ і селекція студентів обумовлюють реалізацію функції системи вищої освіти, яка зводиться не лише до когнітивної (передача професійних знань), але і створення простору для формування уніфікованого способу життя студентства (моностилію), важливими ознаками якого виступає орієнтація на професіоналізм, пізнавальну активність, творчий підхід до справи, активні соціальні практики.

Ще однією ознакою, притаманною сучасній українській освіті, яку не аналізував П. Бурдьє, є її масовизація та класова плюралізація. Соціальний інститут вищої освіти перестав повною мірою виконувати функції "засобу соціальної сегрегації". Фактично відбулася масовизація вищої освіти, що призводить до непотрібності підготовлених за фахом випускників на ринку праці, про що свідчать дані чисельності випускників, які отримали направлення на роботу [10].

Для сучасного українського ринку освітніх послуг характерні дві тенденції: наявність надмірної освіти і невисокий рівень підготовки фахівців. І перше і друге є результатом відсутності сегрегації "на вході". Фактично вітчизняна вища освіта перестала відігравати "класичну" (за П.Бурдьє) соціальну роль у суспільстві. Відсутність соціального змісту вищої освіти та його ритуалізація по суті визначають життєві стратегії і моделі поведінки сучасного студентства. Зарубіжні дослідники переконані, що аналіз мотивів здобуття професійної освіти свідчить про їх використання в якості інструмента досягнення життєвого кредо тих, кого можна назвати "молодими перфекціоністами", які прагнуть досягти успішної кар'єри і матеріального благополуччя. При цьому відсутність соціальної стратифікації на "вході" та "виході" соціального інституту вищої освіти зумовлює конкуренцію поза його межами.

Таким чином, проаналізувавши науково-методичні засади формування студентського моностилію у просторі вищого навчального закладу, визначивши функції вищої освіти при формуванні студентського моностилію, з'ясувавши умови появи та роль зворотного взаємозв'язку при формуванні студентського моностилію в соціальному інституті освіти, можемо констатувати, що студенти швидше орієнтовані на власні очікування участі в діяльності інституту вищої освіти. При цьому, чи вдасться їм

реалізувати на практиці зазначені завдання залишається відкритим питанням, особливо в контексті соціальної неготовності до зміни характеру і методів конкурентної боротьби за межами соціального інституту освіти. У випадку, коли підготовка фахівців з вищою освітою відбувається масово, практично без конкуренції (нестача студентів зумовлює навіть їх штучне утримання на бюджетних місцях), можна констатувати, що більшість не має достатнього соціального досвіду та соціальної готовності до майбутньої професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баимбетов А.А. Молодежь в кризисном социуме / А. А. Баимбетов, Г.А. Кабакович, Р.Т. Насибуллин, Ф.Г. Хайруллин: [Монография]. – М.: Издательство института социологии РАН, 1998. – 106 с.
2. Батыгин Г.С. Концептуальная модель образа жизни и система показателей / Г. С. Батыгин // *Общественные науки*: [Научный журнал]. – 1981. – № 2. – С. 14 – 22.
3. Бурдьё П. Воспроизводство: элементы теории системы образования / Пьер Бурдьё, Жан-Клод Пассрон; [пер. Н.А. Шматко]; Моск. Высш. шк. социал. и экон. наук. – М.: Просвещение. – 2007. – 267 с.
4. Гармаш А. Тюремные тетради. Возникновение интеллигенции [Электронный ресурс]. – Режим доступа http://avtonom.org/old/lib/theory/gramshi_tetrad.html?q=lib/theory/gramshi_tetrad.html
5. Дюркгейм Э. Социология. Её предмет, метод, предназначение / Дюркгейм Э. – М., 1995. – 254 с.
6. Закон України "Про вищу освіту": [Електронне видання] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
7. Зарицкий Т. Культурный капитал и доступность высшего образования (по результатам сравнительного исследования опросов московских и варшавских студентов вузов) / Т.Зарицкий // *Экономика образования*: [Научно-методический журнал]. – №1. – 2007. – С. 11–27.
8. Интеллигенция / Е.А. Амбарцумов, Л.К. Ерман // Яндекс. Словари. БСЭ. – 1969–1978: [Электронное издание]. – Режим доступа: <http://slovari.yandex.ru/интеллигенция/БСЭ/Интеллигенция/>
9. Лисовский В.Т. Советское студенчество: [Социол. очерки] / В.Т. Лисовский. – М.: Высш. шк., 1990. – 302 с.
10. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2011/12 навчального року. Статистичний бюлетень: [Електронне видання]. – Державна служба статистики України. – Київ, 2012. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
11. Стили життя: панорама змін: [кол. моногр.] / НАН України, Ін-т соціол.; за ред. М. О. Шульги; [авт. кол.: М. О. Шульга [та ін.]. – К.: Ін-т соціол. НАН України, 2008. – 416 с.

Шапошникова И.В.

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ СТУДЕНЧЕСКОГО МОНОСТИЛЯ В ПРОСТРАНСТВЕ ВУЗА

В статье описано научно-методические основы формирования студенческого моностиля в пространстве вуза. Отмечено, что с функциональной точки зрения, образование является неотъемлемым структурным элементом социальной системы. К реальным функциям системы образования, в том числе и высшего, относятся: воссоздание и поддержка культурных и ценностных образцов; социализация молодого поколения; выявление и развитие интеллектуального, нравственного и физического потенциала личности; подготовка квалифицированных специалистов, отвечающих потребностям рынка труда и тому подобное. Автор отмечает при этом, что усредненные практики дифференцированно стилем жизни как способностью к действию, зависят от объема и структуры капиталов (индивидуальных и семейных, культурных и материальных). Такие капиталы играют важную роль в процессе выбора направления и получении высшего образования современной молодежью. Структура и объем

социального капитала определяют стиль жизни индивида через уровень и качество полученного образования, а выступая критерием социальной стратификации, образование в значительной степени ориентируется на личные способности индивидов, на развитие которых направлено весь педагогический процесс.

Ключевые слова: *моностиль, социальный капитал, молодежь, высшее образование.*

Shaposhnykova I.V.

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASIS OF FORMING STUDENT MONOSTYLYU UNIVERSITIES IN SPACE

The paper describes the scientific and methodological principles of forming student monostylyu in the space of higher education. Indicated that from a functional point of view, education is an integral structural element of the social system. To real functions of education, including higher education, are: playback and support for cultural values and standards; socialization of the young generation; identification and development of intellectual, moral and physical potential person; training of qualified professionals to meet the needs of the labor market and so on. The author notes here that the average practice differentiated lifestyle as a way and a penchant for action, depending on the volume and structure of capital (individual and family, cultural and material). Such capital play an important role in choosing the direction of higher education and modern youth. The structure and the amount of social capital determine the lifestyle of the individual through the level and quality of education and social stratification criterion speaking, education is largely focused on the personal abilities of individuals, which is aimed at developing the entire educational process.

Key words: monostyl, social capital, youth, higher education.

УДК 378.147.13:373.3:502

Бальоха А.С.

ПРИРОДОЗНАВЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АНАЛІЗ

У статті розглядаються особливості підготовки майбутнього вчителя початкових класів до навчання школярів природознавства. Розкривається проблема формування природознавчої компетентності студентів. Досліджується відповідність підготовки майбутнього вчителя вимогам Державного стандарту початкової загальної освіти. Визначається зміст природознавчих компетенцій за результатами теоретичного аналізу досліджень вчених-методистів.

Ключові слова: компетентність, природознавча компетентність, наукова картина світу.

Сучасні вимоги до загальноосвітньої підготовки учнів початкової школи відповідно до завдань Державного стандарту початкової загальної освіти передбачають удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів. Важливими стають питання базової та методичної підготовки студентів до вирішення завдань, які входять до освітньої галузі "Природознавство". Йдеться про підвищення їх рівня професійної предметної природознавчої компетентності, що надалі буде проявлятися в здатності керувати навчально-виховним процесом, творчо мислити, впроваджувати нові технології в процес навчання школярів природознавства.

Державний стандарт передбачає формування природознавчої компетентності учнів шляхом засвоєння ними системи інтегрованих знань про природу, розвиток розумових здібностей та пізнавальної активності [6]. Саме тому, підготовка майбутнього вчителя до викладання природознавства в початковій школі повинна орієнтуватися на формування особливої компетентності вчителя.